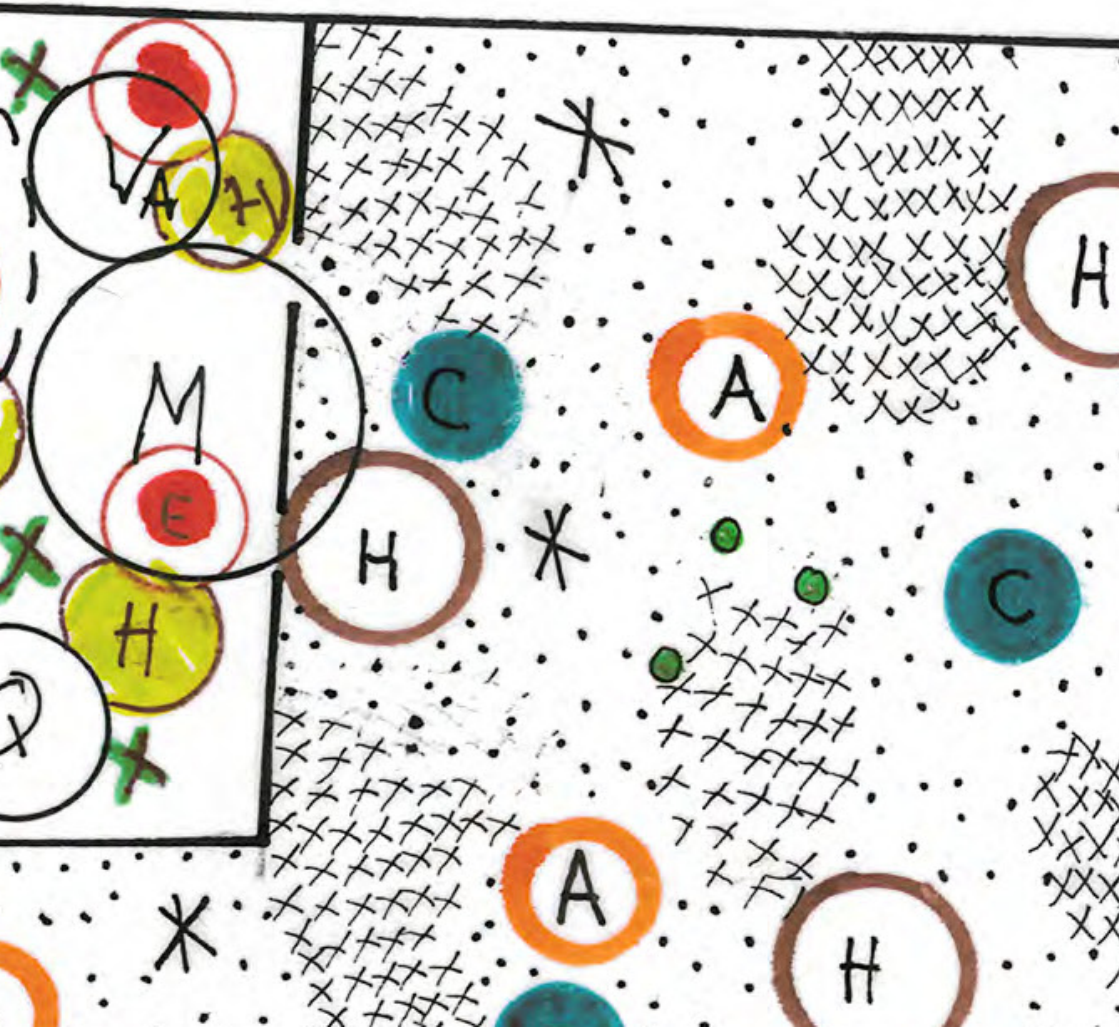

Piet Oudolf

Stichting Rotterdam-Maaskant
Jurypport 2014

De jury van de Rotterdam-Maaskantprijs 2014

Wienke Bodewes, voorzitter
Rob van Gijzel
Indira van 't Klooster
Marlies Rohmer

Onderzoek en juryrapport
Kirsten Hannema

Voorwoord

Voor u ligt het begeleidend juryrapport van de Rotterdam-Maaskantprijs 2014, uitgereikt aan Piet Oudolf op 14 november 2014.

De Stichting Rotterdam-Maaskant streeft naar een continu en betekenisvol debat over architectuur, stedenbouw en landschapskunde. Het doel is een meer bewuste beleving daarvan en een versterking van de positie die de bebouwde omgeving en de landschappelijke inrichting innemen in het culturele en maatschappelijke leven.

Alle even jaren wordt de ‘grote’ Rotterdam-Maaskantprijs uitgereikt. Deze is bedoeld voor mensen die op welke manier dan ook (als schrijver, docent of stimulator) een excellente bijdrage leveren aan de doelstelling van de stichting.

Voor de zoektocht naar een winnaar die aan bovenstaande voldoet, wijst het bestuur een onafhankelijke jury aan die een voordracht doet. Dit jaar bestond de jury uit Wienke Bodewes, Rob van Gijzel, Indira van ‘t Klooster en Marlies Rohmer. Het verkennend onderzoek is verricht door Kirsten Han-nema. Hiermee heeft het bestuur zich wederom verzekerd van een divers samengestelde en krachtige jury die met groot enthousiasme het palet aan mogelijke winnaars heeft uitgediept.

Dit heeft geresulteerd in de voordracht van Piet Oudolf, welke met enthousiasme in het bestuur is ontvangen. In Piet Oudolf zien we een winnaar die niet alleen uitblinkt door vakmanschap, maar tevens zijn gedachtegoed en opgedane kennis deelt met een breed publiek. Dit levert niet enkel hoogwaardige projecten op, maar ook een grote maatschappelijke verankering.

Het werk en de werkwijze van Piet Oudolf appelleren op overtuigende wijze aan de doelstellingen van de stichting en het bestuur heeft de voordracht dan ook unaniem gehonoreerd.

Ahmed Aboutaleb
voorzitter bestuur

Stichting Rotterdam-Maaskant

Zoals plantenzaden, die zich door de wind laten meevoeren op zoek naar vruchtbare grond, zo hebben de kennis, ideeën en creaties van tuin- en landschapsontwerper Piet Oudolf (1944) zich de afgelopen vijftig jaar over de aardbol verspreid.

Allereerst in Nederland, vanuit het Gelderse dorp Hummelo, waar Oudolf woont, werkt, samen met zijn vrouw Anja zijn eigen kwekerij begon en een 'proeftuin' aanlegde die open is voor publiek. Vervolgens in Groot Britannië, waar hij met zijn zelfgekweekte grassen en 'spontane' landschappen een revolutie ontketende in de door tradities geketende tuinarchitectuur. In Zweden, waar hij bij Stockholm het zogeheten Dream Park ontwierp, met een 'rivier' van Salvia - de paarse plant die sinds Oudolf hem op zijn kweke-

Piet Oudolf in de door hem ontworpen tuin van het Serpentine Paviljoen in Londen (architect: Peter Zumthor), 2011

rij als zaailing ontdekte en opkweekte zo populair is. En in New York, waar hij met een team van buurtbewoners, architecten en landschapsarchitecten werkte aan de transformatie van The Highline, de verwaarloosde verhoogde spoorlijn die dwars door Manhattan snijdt. Een litteken in de stad, dat evenwel uitgroeide tot een van de meest geliefde en bijzondere parken: een groene oase tussen de wolkenkrabbers.

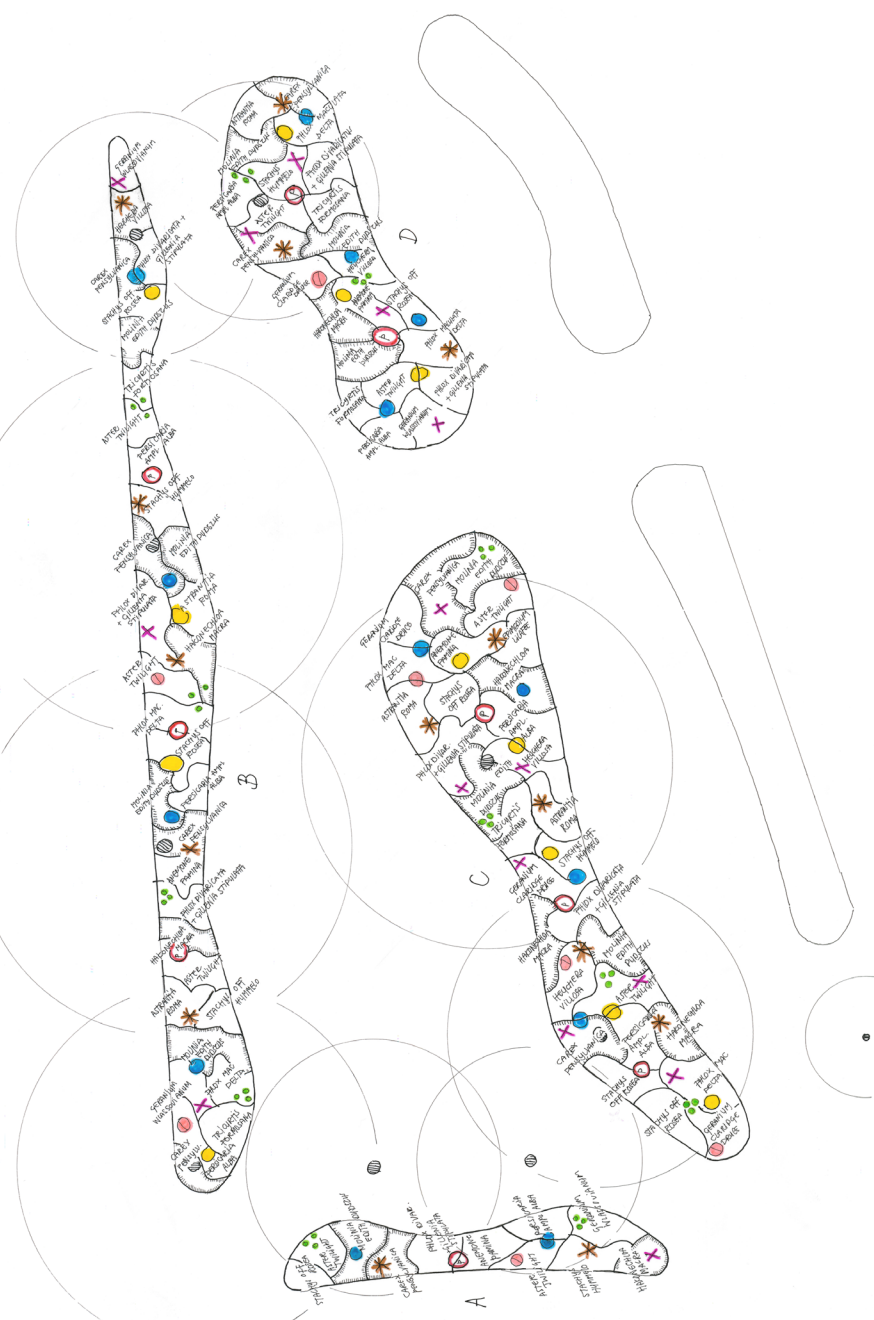
Piet Oudolf's werk is een weldaad en een inspiratiebron voor mensen wereldwijd. Vakgenoten, ontwikkelaars, tuinliefhebbers, beleidsmakers, politici en toeristen reizen af naar New York om The Highline te bewandelen, of naar Hummelo om zijn privétuin te bewonderen. Professionals én amateurs

komen luisteren naar zijn lezingen en lezen zijn boeken. Die invloed is uitzonderlijk en onomkeerbaar. Met zijn ontwerpen weet hij mensen te raken. Tegelijkertijd raakt Oudolf met zijn werk aan een groot maatschappelijk vraagstuk: hoe kan het aloude conflict tussen mens en natuur, tussen stad en landschap, beslecht worden? Door de voortdurende groei van steden - meer dan 50% van de wereldbevolking woont inmiddels in de stad - staat de leefbaarheid onder druk. Watermanagement, hittestress, voedselvoorziening, biodiversiteit, vervuiling, sociale cohesie - in de steeds dichter bevolkte stedelijke gebieden spelen veel en complexe vraagstukken. Ondertussen verandert de rol van de (terugtrekkende) overheid; initiatieven moeten steeds meer van particulieren komen. Duidelijk is dat deze vraagstukken alleen interdisciplinair, met bezieling en volharding opgelost kunnen worden. Daarbij liggen er kansen voor de inrichting van de openbare ruimte, daken van gebouwen, leegstaande panden en braakliggende terreinen.

Tegen deze achtergrond, en vanuit de richtlijnen van de Maaskantprijs heeft de jury gezocht naar iemand die het verschil heeft gemaakt in de discussie over de betekenis en toekomst van de architectuur - in de breedste zin van het woord. Iemand die heeft bijgedragen aan de maatschappelijke bewustwording én de gebouwde omgeving zelf. Een persoon die daarin navolging heeft gekregen, het vak op de lange termijn heeft beïnvloed en daar bovendien verslag van heeft gedaan. De jury was op zoek naar een multitalent, een absoluut vakman met een gezonde portie rebellie in zich, die liever dan te behagen zijn eigen weg volgt. Immers, alleen door de gebaande paden te verlaten, door soms doelbewust te breken met bestaande conventies, komt men tot nieuwe inzichten. Juist in dit onzekere tijdsgewricht, waarin de rol van ontwerpers en de waarde van architectuur onderwerp van debat is, bestaat daaraan behoefte.

Door planten opnieuw centraal te stellen, heeft Piet Oudolf een nieuw perspectief gegeven aan de landschapsarchitectuur en verwante disciplines. Hij heeft laten zien dat tuin- en landschapsontwerp veel meer kan zijn dan de aangename decoratie die de traditionele tuin met gazon, heg en bloemenperken biedt. Hij kwam met opzienbarende inzichten, die geheel tegen de toen geldende norm ingingen: dat een uitgebloeide bloem schoonheid bezit. Dat een tuin niet alleen in de lente en zomer het aanzien waard is,

- Ⓛ *PHEDONIA* KRINKLED WHITE
3 PER. 1917
- *SOLJIBAGO* 'LEMONS'
2 PER. 1917
- ✕ *GENTIANA* TRIFLORA VAR. JAPONICA
5 PER. 1917
- *LATHURUS* VERNUS (BLUE)
2 PER. 1917
- ★ *POLYSTICHUM* 'HERBENHAUSEN'
3 PER. 1917
- *HOTTA* 'BLUE ANGEL'
1 PER. 1917 (1915)
- *ASTER* 'BUTTERBEEK SKIES'
2 PER. 1917

maar in de herfst een melancholische mooiheid kent, in de winter 'heroïsch' kan sterven. Kortom: dat de factor tijd een rol kan spelen in het ontwerp. Op die manier heeft hij letterlijk een nieuwe dimensie aan het vak toegevoegd.

De jury meent dat het werk van Oudolf juist in de huidige maatschappelijke context van toenemende betekenis is. Niet alleen omdat hij met zijn ontwerpen 'groene' kwaliteiten aan de stad toevoegt, maar ook omdat hij in staat is gebleken zichzelf te blijven vernieuwen, in antwoord op ontwikkelingen in de samenleving. Het pas opgerichte Piet Oudolf Groen in het Buurt Fonds, dat kleinschalige initiatieven voor stadstuinjes financieel ondersteunt, vindt de jury een sprekend voorbeeld. Het laat zien dat Oudolf midden in de actualiteit staat, de volgende generatie ontwerpers kan stimuleren en hen voorzien van nieuwe bagage. De samenwerking die hij hierbij

aangaat met andere vakgebieden - architectuur, stedenbouw, kwekerij - zijn daarbij essentieel. Ten slotte is dat de enige manier om de grenzen tussen de disciplines op te rekken en kennis te verrijken.

Zijn onconventionele ideeën hebben een beweging op gang gebracht, de New Perennial Wave - een vasteplantengolf. Met zijn grassen en heesters werden vorm, structuur en natuurlijke harmonie toegevoegd aan het vocabulaire van de landschapontwerper. Het heeft de landschapsarchitectuur blijvend veranderd; Oudolf heeft de natuur, of beter, het gevoel van de natuur teruggebracht in de gebouwde omgeving. Een gevoel dat appelleert aan een diepe menselijke behoefte. Voor veel stedelingen zijn planten vrijwel hun enige contact met de natuur, en wie geen privétuin heeft is aangevoelen op de openbare ruimte.

Met zijn tuinen en parken verrijkt Oudolf niet alleen het persoonlijke leven van velen, maar brengt hij ook mensen bij elkaar. Door ruimten te maken waar bewoners samen kunnen verpozen en tuintieren, waar plek is om te spelen en te ontdekken, creëert hij sociale verbindingen. Bij de High Line in New York bijvoorbeeld gaat het niet alleen om een prachtig, duurzaam en kunstzinnig vormgegeven groene ruimte, waar mensen vanuit de hele wereld naar komen kijken. Het resultaat wordt ook echt door New Yorkers beleefd en gebruikt, waardoor een toegevoegde waarde ontstaat voor gemeenschappen in een grote stad.

Relevant vindt de jury ook de manier waarop Oudolf invulling geeft aan het ecologische vraagstuk. Zijn ontwerpen zijn meer dan een visuele verrijking of een fraai groen aangezicht. Door te werken met langlevende vaste planten krijgen zijn tuinen een duurzaam karakter, terwijl biodiversiteit wordt gestimuleerd. Met beplanting die alle vier de seizoenen een aantrekkelijke, steeds wisselende aanblik biedt; aansluit bij de lokale omstandigheden en de regionale identiteit; ruimte geeft aan insecten en vogels; beter bestand is tegen ziektes en schimmelingen in het klimaat; en simpelweg minder onderhoud vergt - cruciaal om projecten haalbaar te maken.

In Oudolf ziet de jury een artistiek genie, maar ook een echte vakman. Die combinatie, van creatief talent en technische kennis, is bijzonder en heeft hem in staat gesteld het vak opnieuw uit te vinden zonder daarbij de essentie te verliezen. Zijn aanpak is het resultaat van tientallen jaren observatie en het werken met gewassen die tot voor kort 'vergeten' waren. Kennis die hij vervolgens heel precies weet te vertalen naar zijn ontwerpen. De toepassing van licht, kleurpaletten en textuur geeft een complexiteit aan zijn werk die de jury buitengewoon boeiend vindt, evenals de beleving van traagheid - zo kenmerkend voor het vak.

In een tijd waarin trends elkaar in hoog tempo opvolgen, kennis steeds algemener wordt en informatie googlen de norm lijkt, is dergelijk meesterschap schaars. Met de keuze voor Oudolf wil de jury de waarde van het ambacht onderstrepen. Of het nu gaat om ontwerpen, ontwikkelen of opdrachtge-

verschap - zonder het fundament van kennis en kunde kan talent niet opbloeien, kan een spannende concept geen realiteit worden, lopen goede ideeën op niets uit.

Door zijn kennis vervolgens voor een zeer breed publiek toegankelijk te maken, krijgt Oudolf's werk extra maatschappelijke betekenis. Misschien nog wel meer dan zijn colleges aan studenten, spelen de bezoeken aan zijn prive-tuin en de talloze ontmoetingen met academici, tuinlieden, vakgenoten en geïnteresseerden daarbij een rol. Zijn ontwerpen - veelal openbaar - zijn niet alleen architectonische composities om naar te kijken, maar nodigen nadrukkelijk uit om betreden te worden, verkend en bestudeerd. Met zijn werk moedigt hij mensen aan om zelf aan de slag te gaan - de buurttuinen op The Highline zijn daarvan een goed voorbeeld. De resultaten van zijn jarenlange wetenschappelijk onderzoek naar zaden en planten is gebundeld in even prachtige als toegankelijke boeken, die wereldwijd gelezen worden door hobbyisten en collega-ontwerpers. Door steeds nieuwe allianties te zoeken, met professionals, amateurs en buurtbewoners, verbreedt deze kennisuitwisseling zich nog altijd.

Hoewel zijn ontwerpen harmonie ademen en hij als persoon op zo'n nuchtere, vanzelfsprekende wijze over zijn werk vertelt, wordt Oudolf's karakter ook gekenmerkt door een tegendraadsheid die de jury waardeert. Het getuigt van lef om als beginnend tuinarchitect de regels uit de 'tuinbijbels' aan je laars te lappen, om wat je zelf mooi en goed vindt als belangrijkste criterium te nemen. Hij liet zich weliswaar inspireren door collega's, maar door modes heeft zich nooit laten meevoeren - schijnbaar onontkoombaar in de wereld van de architectuur.

Een ontwerper die trouw is aan zichzelf dus, maar wel een die begrijpt dat je in de landschapsarchitectuur niet als solist kan opereren. Oudolf heeft zich laten kennen als iemand die ervan geniet om samen te werken, op zoek naar manieren om van het geheel meer dan de som der delen te maken. Uit zijn behoefte kennis en ervaringen met anderen te delen zijn verschillende interessante samen-

Leuvehouf in Rotterdam, 2011

werkingsverbanden voortgekomen. Zo was hij mede-oprichter van het bedrijf Futureplants, werkte hij aan publicaties met collega's Henk Gerritsen, Michael King en Noel Kingsbury en bouwde hij een uitgebreid internationaal netwerk op rond de kwekerij in Hummelo.

Voor Rotterdam, thuisbasis van de Maaskantprijs, heeft Oudolf een speciale betekenis. Hij realiseerde er verschillende projecten: de openbare ruimte 'Leuvehoofd' aan de noordelijke Maasoever (met dS+V), de openbare binnentuin 'Lichtushof' (samen met dS+V en Van Egeraat architecten) en de vernieuwde Westerkade (met OKRA landschapsarchitecten). Projecten die nieuwe kwaliteiten toevoegen aan de internationaal vermaarde hoogbouw- en architectuurstad; die verbindingen leggen, de stad groener maken en de aantrekkingskracht van de openbare ruimte vergroten.

Westerkade in Rotterdam, 2011

Piet Oudolf heeft met zijn werk op geheel eigen wijze de wereld iets mooier gemaakt. Door 'lelijkheid' te bevragen, vergankelijkheid te accepteren, door in zijn ontwerpen de rijkdom van de natuur bloot te leggen, weet hij mensen te emotioneren en te enthousiasmeren. Aan de passie en gedrevenheid waarmee hij al vijfendertig jaar de mogelijkheden en grenzen van de landschapsarchitectuur verkent, wil de jury met deze prijs erkenning geven. In de navolgende tekst geeft de jury hiervan een schets. Met de toekenning van de Maaskantprijs 2008 feliciteert de jury Piet Oudolf van harte.

Piet Oudolf

Piet Oudolf wordt in 1944 geboren in Haarlem en leek voorbestemd om zijn ouders op te volgen in het (familie)horecabedrijf. “Ik was in elk geval niet als vijfjarig jongetje dagelijks aan het wieden in zijn eigen groentetuin, wat weleens voorkomt. “Absoluut niet”, herinnert hij zich. ¹ Hij werkt als barkeeper en kelner, maar merkt dat hij op een doodlopend spoor zit, totdat hij op zijn zesentwintigste een baan bij een tuincentrum krijgt. Daar ontdekt hij zijn liefde voor planten. “Ik kwam toevallig in het groen terecht”, zegt Oudolf over die keuze, al wist hij wel dat hij ‘buiten moest zijn’. Zijn intuïtie blijkt te kloppen; “binnen twee maanden wilde ik alles weten over planten. In een half jaar was er sprake van pure passie.”

Hij besluit zijn hart te volgen en begint met een hoveniersopleiding; vier jaar later heeft hij zijn diploma op zak. In 1976 start hij zijn eigen ontwerpen adviesbureau, eerst in Haarlem en vanaf 1982 in het Gelderse Hummelo. Die verhuizing is een opmerkelijke stap; kennissen en vrienden verklaren hen voor gek. Waarom zou je een mooi huis in Haarlem Zuid inruilen voor een vervallen boerderij? “En ik begreep maar niet dat ze het niet begrepen”, zegt Oudolf ruim 25 jaar later. Zijn aanbod om compagnon te worden van het hoveniersbedrijf waar hij werkte, was immers van de hand gegaan. Zijn eigen tuin ‘was al drie keer over de kop gegaan en die van mijn moeder stond vol met alles wat ik mooi vond. Ik was 35 en dacht opnieuw: wat moet ik nou? Weer ’s avonds thuiskomen met een ontevreden gevoel?”

Trentham

Een nieuwe richting

Hummelo was voor de tuinontwerper een kans, bood met een lap grond van 4000 m² letterlijk nieuwe ruimte. Want Oudolf weet op dat moment al dat hij niet de klassieke tuinen wil maken zoals beschreven in zijn studieboeken. Hij wil een 'wildere' richting inslaan. "Toen ik begon draaide alles om de traditionele Engelse tuin. Het was een en al bloemen en kleur. Het was dogmatisch - doodlopend, eindig. Ik werd daar een beetje moe van." ²

Westerkade in Rotterdam, 2011

Oudolf heeft zijn eigen ideeën; hij begint siergrassen te mixen met vaste plantenborders, en gaat op zoek naar meer planten om te combineren met die grassen. Op het erf in Hummelo kan hij zijn experimenteerdrang uitleven; rond de boerderij legt hij samen met zijn vrouw een 'showtuin' aan, erachter bouwen ze een kwekerij. Daar beginnen ze met het kruisen van planten - ruim zeventig nieuwe planten zien hier het levenslicht - en brengen ze de eigenschappen nauwkeurig in kaart. Vanuit deze activiteiten ontstaat later het bedrijf Futureplants, waarvan Oudolf medeoprichter is, en dat gespecialiseerd is in het selecteren en kweken van planten die 'nuttige' met esthetische kwaliteiten verenigen. Anja ontfermt zich vervolgens over de kwekerij, Piet focust op het ontwerpen.

Creatief talent

De investering in Hummelo werpt zijn vruchten af. Met de ervaring die Oudolf opdoet door zelf te werken met planten, bouwt hij een welhaast encyclopedische kennis op. Noem de naam van een plant, en hij ziet niet

alleen de bladeren, bloemen en zaden voor zich, maar ook de hoogte, de wortelstructuur en hoe de plant over een periode van tien groeit. Het is een sleutel geweest, zo zegt hij, tot zijn vermogen om een tuin te ontwerpen waar planten het hele jaar rond goed samenwerken. “Je moet weten wat de plant doet. Je hebt eenjarige en meerjarige planten, de een woekert, de ander niet, dus die moet je ook niet bij elkaar zetten. Het gaat erom de seizoenen, de levensduur en het karakter van de plant, zodat de tuin het hele jaar interessant blijft.”³

Minstens zo belangrijk als zijn kennis van ecologie, is zijn creatieve talent. Oudolf ontpopt zich tot een meester in het componeren met planten. Zijn wiskundige aanleg - het was zijn beste vak op school - komt hem daarbij goed van pas; verhouding, ritme en proportie is belangrijk bij het opzetten van zogeheten matrixen, waarbinnen verschillende plantenpopulaties over de jaren heen kunnen groeien en krimpen. Vorm, licht, kleur en textuur spelen daarnaast een rol; ze zorgen voor variaties per locatie en seizoen. Maar hij verdiept zich ook in zaken als “Het Sublieme” en “Mystiek”, waaraan hij hoofdstukken wijdt in zijn boek ‘Designing With Plants’.⁴

Tijd

Nieuw in de wereld van de landschapsarchitectuur is de factor tijd. Oudolf is een van de eerste tuinontwerpers die het mooie van uitgebloeide planten ziet. Met betrekking tot zijn eigen tuin zegt hij hierover het volgende: “Je kijkt hiernaar, en het gaat dieper dan wat je ziet. Het herinnert je aan iets in de genen – natuur, of het verlangen naar natuur. [...] De tuin toestaan om te ontbinden geeft invulling aan een emotionele behoefte in mensen. Je ac-

Herfst in Oudolf's tuin in Hummelo

cepteert de dood. Je haalt planten niet weg, omdat ze er nog steeds mooi uitzien. En bruin is ook een kleur.”⁵

Terwijl planten traditioneel worden ‘teruggeknipt’ in de winter, zet Oudolf ze in als een volwaardig onderdeel van zijn ontwerpen. De winst van deze aanpak is niet alleen een tuin die twaalf maanden per jaar fraai oogt. De ontwerpen worden ook veel dynamischer, doordat ze de seizoenen volgen en over de jaren heen langzaam volgroeien. Ze zijn daarnaast minder onderhoudsgevoelig, wat ze ook op de lange termijn mooi (en betaalbaar) houdt. En dat kan uiteindelijk het verschil maken tussen een verwaarloosd stuk grond of een park waar mensen zich sterk voor maken en graag een aantal uur per week vrijwilligerswerk doen. Daarbij komt dat vaste plantenpopulaties meer ruimte aan vogels en insecten bieden. Kortom, met de factor tijd krijgt het ontwerp niet alleen een natuurlijker, maar ook een duurzamer karakter.

De Prionantuinen van tuinontwerper Henk Gerritsen

The Dutch Wave

Zo vernieuwend als Oudolf's ideeën zijn, helemaal op zichzelf staan ze niet. Ook tuinarchitect/kunstschilder Ton ter Linden (1935) en Henk Gerritsen (1948- 2008) zijn voorstanders van een robuuste, natuurlijke stijl. Ook zij pionieren in de jaren tachtig met bijzondere, ‘vergeten’ grassen en bolgewassen, die ze als golven in elkaar laten overvloeien of juist contrasteren. Verschillen zijn er uiteraard ook, maar de hoofdgedachte is hetzelfde: hoe kun je beelden uit de natuur op creatieve wijze vertalen naar een tuinontwerp, rekening houdend met de lokale omstandigheden - grondsoort, bestaande beplanting, klimaat, schaduw? Of, zoals de Haarlemse tuinhisto-

ricus en publicist Leo den Dulk stelt: ‘Ze wilden tuinen. Geen verlengstukken van het huis, geen openluchtkeukens of steriele prestigeobjecten, maar tuinen waarin wordt gewerkt met de natuur.’⁶ The Dutch Wave wordt deze nieuwe, internationale stroming in vakkringen genoemd, ook wel bekend als de New Perennial Wave.

Er verandert meer in deze periode. De opkomst van The Dutch Wave markeert in zekere zin een splitsing in de tuin- en landschapsarchitectuur. “Veel architecten houden zich bezig met infrastructuur en hebben zich afgescheiden van beplanting. Ze maken beelden die niet bewegen; de beplanting moet als het ware staan als een gebouw. Erg statisch.” [...] “Gevolg is ook dat de plantenkennis afneemt. Er zit een gat tussen boekenkennis over planten en het toepassen daarvan, juist door die focus op bouwkundige aspecten.”⁷

Internationale doorbraak

Met zijn combinatie van creativiteit en technische (planten)kennis weet Oudolf zich te onderscheiden. Hij groeit uit tot de belangrijkste vertegenwoordiger van The Dutch Wave en is degene die het idee op grootschalige manier toepast in parken en openbare ruimten.

In 1996 ontmoet hij tijdens een congres een parkdirecteur uit Zweden ontmoete. Deze geeft hem een opdracht voor het ontwerpen van een stadspark in Enköping bij Stockholm. Dream Park heet het, een sprookjesachtig landschap met een spectaculaire ‘rivier’ van paarse Salvia. Het betekent zijn

Dream Park in Enköping bij Stockholm (1996)

Pensthorpe Waterfowl Trust in Fakenham, Norfolk (200, herzien in 2009)

internationale doorbraak.

Er volgen opdrachten in Groot Brittannië, mekka van de gecultiveerde tuin, waar Oudolf een revolutie ontketent en uitgroeit tot een beroemdheid. Zijn eerste grote project is Pensthorpe Nature reserve in Norfolk (2000). De Britse tuinontwerper Tom Stuart Smith in dagblad *The Telegraph*: “Er waren meer grassen dan je ooit zou zien in welke Britse tuin dan ook, op dat moment (ongeveer een kwart van de beplanting) en een kwaliteit van bijna melancholisch naturalisme dat een Oudolf-signatuur is, en misschien ook wel blijft; met zachte, complexe kleuren, veel roesten, zachte paarsen, en fijne gebogen grassen. Maar wat vooral een ontdekking was voor mij op dat moment, was een stuk wereldser. Een reeks gelamineerde plastic folies, bevestigd aan kleine piketpaaltjes, die Oudolf’s originele beplantingsplan toonden - en je kon zien dat, jaren later, het schema nog steeds bijna exact hetzelfde was zoals hij het had getekend. [...] Het was (en blijft) de creatie van iemand die het oog van een artiest combineert met een diep begrip van hoe planten zich door de tijd heen gedragen.”⁸ Later ontwerpt hij in Engeland onder meer de tuin van het Serpentine Pavilion, samen met de Zwitserse architect Peter Zumthor (2011)

Stedelijke openbare ruimtes

In de Verenigde Staten verbreedt Oudolf zijn werkveld, van tuinen en landgoederen naar stedelijke openbare ruimtes. Samen met Gustafson Guthrie Nichol en Robert Israel ontwerpt hij de Lurie Garden in Millennium Park in Chicago, waar de Salvia-rivier terugkeert. Het is een van de weinige keren dat Oudolf zichzelf citeert.

Door de stad New York wordt hij daarna gevraagd een plan te maken voor de Gardens of Remembrance, ter nagedachtenis aan de slachtoffers van de aanslag op de WTC-torens op 9/11. Het project maakt deel uit van de renovatie van The Battery, waar Oudolf op dat moment al aan werkt. In zijn plan combineert hij 109 verschillende bloeiende vaste planten met lokale grassen, die gedurende de lente, zomer, herfst én winter een aantrekkelijke aanblik bieden. Zo krijgt het park niet alleen een duurzaam karakter, maar heeft de stadsdienst er ook minder werk aan. In plaats van jaarlijks nieuwe bloemen in te zaaien, keren de planten elk jaar terug. Dat geeft ook een symbolische waarde aan het project: 'These plants, with their yearly renewal, echo the resilience of The Battery and of all New Yorkers.'⁹

Van een geheel ander karakter is de transformatie van The High Line, ook in New York City (2009). Op initiatief van bewoners uit het Meatpacking District wordt het verwaarloosde spoorviaduct omgebouwd tot een groene promenade. Oudolf wordt door de Amerikaanse landschapsarchitecten benaderd voor de beplanting. Samen met hen zet hij een 'verhaallijn' op voor de 1,6 kilometer lange ruimte, waarin je vanuit een bosachtige sfeer via een open bomengebied naar een weideachtige omgeving loopt. Het onkruid dat de

Lurie Garden in Millennium Park, Chicago (2001)

The Highline, New York samen met Field Operation landscape architects (2009)

rails overwoekert neemt hij als vertrekpunt, om het gevoel van de originele, ‘spontane’ planten vast te houden. De grassen - Amerikaanse soorten, geplant in ecologische groepen - zijn hier sterk door elkaar gemixt. Het geeft nog veel sterker dan in zijn tuinen, het idee alsof je midden in de stad in een stuk wilde natuur bent beland. Het is volgens kenners hét geheim achter het (wereldwijde) succes van The Highline; de grassen zijn cruciaal geweest voor dat effect.

Masterplan voor The Battery in Manhattan, New York met de Gardens of Remembrance, samen met Saratoga landscape architects (2003-2005)

Een ontwikkelende stijl

Gedurende zijn carrière is Oudolf altijd op zoek gebleven naar nieuwe wegen. Hoewel zijn signatuur duidelijk herkenbaar is, is geen ontwerp hetzelfde terwijl de focus van zijn werk subtiel is verschoven. Terugkijkend is een evolutie zichtbaar. Tom Stuart Smith: “Oudolf’s vroege werk was van grote invloed in de tuinwereld omdat het tegelijkertijd robuust én verfijnd was. Hij keek naar de manier waarop planten zich gedragen gedurende hun groeicyclus en was net zo geïnteresseerd in hoe ze eruit zagen wanneer ze dood gingen als wanneer ze in bloei stonden. Dit op zichzelf is zo revolutionair als het in de wereld van plantontwerpen wordt, maar het is misschien fair om te zeggen dat de stijl meer schilderachtig was dan ecologisch geïnspireerd. Gedurende de laatste 10 jaar is dat veranderd [...] Voor Oudolf draaide beplanting altijd om het scheppen van stemmingen en het oproepen van emoties. Maar zijn recente, meer vanuit ecologie bedachte werk, krijgt extra gewicht door ons te verbinden met de manier waarop planten in het wild groeien. Het ontwerp gaat veel meer over hoe je een plantengemeenschap creëert dan over een collectie van individuen.”¹⁰

Piet Boon privétuin, Oostzaan

Oudolf's tuin in Hummelo

Kennis delen

Zijn kinderlijke nieuwsgierigheid heeft Oudolf nooit verloren en drijft hem voortdurend naar nieuwe ontdekkingen. Zoals tijdens zijn reizen, waar hij planten ‘in het wild’ bekijkt, in Oost Europa, de Verenigde Staten en Azië. Of op symposia en tuinbeurzen, samen met collega’s als de Nederlandse tuinontwerpers Mien Ruys, Rob Leopold en Henk Gerritsen, de Britse tuinarchitect Dan Pearson en Cassian Schmidt (curator van de tuin bij Hermanshoff in Weinheim, Duitsland). En in de boeken van de Duitse tuinontwerper en vaste plantenexpert Karl Foerster (1874-1970), die hij beschouwt als zijn idool. ¹¹

Piet Oudolf en Noel Kingsbury in de ontwerpstudio in Hummelo

Omgekeerd deelt Oudolf zijn kennis graag. Hij maakte een reeks publicaties, samen met Henk Gerritsen en de Britse tuinontwerpers Michael King en Noel Kingsbury. Zijn kwekerij en eigen tuin waren tot 2010 open voor publiek. Hij werkte als gastdocent aan Harvard Graduate Design School en is sinds 2013 als gasthoogleraar verbonden aan de Universiteit van Sheffield.

Verlangen naar groen

Met de oprichting van het Piet Oudolf Groen in de Buurt Fonds (ingesteld samen met het Prins Bernard Cultuurfonds) wil hij een nieuwe samenwerking tot stand brengen, met de jonge beweging van stadslandbouwers en guerrilla gardeners. Het fonds biedt ondersteuning aan kleine initiatieven zoals buurt- en schooltuinen op braakliggende terreinen. Behalve voor het bevorderen van vergroening van de stad, is het ook bedoeld om sociale cohesie en onderlinge betrokkenheid in de buurt te genereren. Oudolf: “Het verlangen naar groen of natuur in de buurt groeit vandaag de dag meer dan ooit. Ik vind het een prachtig idee dat het Fonds gemeenschappen kan stimuleren om ‘groene’ projecten op te starten en financieel kan bijdragen daaraan. Voor mij zijn kleinschalige lokale initiatieven net zo belangrijk als de grote werken waar ik bij betrokken ben.”¹²

¹ Kees Kooman: 'Kijken als een kind, handelen als een vakman', artikel in het Corporate Jaarverslag van de Friesland Bank (2008)

² Sally McGrane: 'A landscape in Winter, Dying Heroically', in *The New York Times* (31 januari 2008)

³ 'Piet Oudolf uit Himmelo krijgt Oeuvreprijs Tuin- en Landschapsonwerp', artikel op [contact.nl / regio/732662](http://contact.nl/regio/732662) (21 oktober 2013)

⁴ Piet Oudolf en Noel Kingsbury: *Designing with plants*, Timber Press (1999)

⁵ Sally McGrane: 'A Landscape in Winter, Dying Heroically', in *The New York Times* (31 januari 2008)

⁶ Alma Huisken: 'The Dutch Wave', artikel op degroeneluwte.nl/index.php/en/groeneblogtest-3/46-blogalma-12

⁷ Nell Westerlaken: 'Recht uit het Groene Hart', interview in *De Volkskrant*, 8 november 2013

⁸ Tom Stuart Smith: 'Dutch master: the garden design genius of Piet Oudolf', *The Telegraph* (4 mei 2013)

⁹ Zie www.thebattery.org/the-gardens/gardens-of-remembrance

¹⁰ Tom Stuart Smith: 'Dutch master: the garden design genius of Piet Oudolf', *The Telegraph* (4 mei 2013)

¹¹ Bron: Fran Sorin, interview Piet Oudolf, www.gardeninggonewild.com/?p=7820 (2009)

¹² 'Cultuurfonds en Piet Oudolf stellen het Piet Oudolf Groen in de Buurt Fonds in', persbericht in *Prins Bernhard Cultuurfonds*, (8 november 2013)

Bestuur Stichting Rotterdam-Maaskant

Ahmed Aboutaleb, voorzitter

Astrid Sanson, secretaris

Hein van der Loo, penningmeester

Pi de Bruijn

Maarten Hajer

Bernard Hulsman

Reyn van der Lugt

Wies Sanders

Joost Schrijnen

Adriaan van der Staay

